

5-MINUTENVERSIE

Restauratie van Rijksmonumenten

Provincie Noord-Holland

Aanleiding

Met de Monumentenwet uit 1961 is de rijksoverheid begonnen om bijzondere gebouwen de status van rijksmonument toe te kennen. Het gaat daarbij om gebouwen die van 'algemeen belang zijn vanwege hun schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde'.¹ Monumentenzorg wordt gezien als één van de zeven provinciale kerntaken. De provincies hebben als doel om deze monumenten te behouden, in samenwerking en afstemming met andere overheden en monumenteigenaren.

Vanaf 2012 zijn de provincies verantwoordelijk geworden voor de verdeling van de rijksmiddelen voor het restaureren van rijksmonumenten die geen woonhuizen zijn. Voor het besteden van de middelen heeft vrijwel elke provincie een regeling opgesteld. Met dit onderzoek zijn we nagegaan of de provincie er na de decentralisatie in 2012 in slaagt om de rijksmonumenten te behouden via de subsidieregeling voor het restaureren van rijksmonumenten en welke verbeteringen daarbij mogelijk zijn (doeltreffendheid van beleid).

Vraagstelling

Slaagt de provincie er via de subsidieregeling in om de bouwkundige staat te verbeteren en de monumentale waarden te behouden van rijksmonumenten die gerestaureerd moeten worden? En wat zijn daarbij de succes- en faalfactoren?

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in zes deelvragen:

1. Hoe ontwikkelt de restauratieopgave van rijksmonumenten zich in de provincie?
2. Wat is het beleid van de provincie ten aanzien van het behouden van rijksmonumenten en wat is specifiek de kwaliteit van de subsidieregeling voor het restaureren van rijksmonumenten?

¹ Ministerie van OCW (2014/2015), Memorie van toelichting erfgoedwet, p. 16

3. In welke mate zijn de beschikbare middelen voor het subsidiëren van de restauratiekosten van rijksmonumenten aangevraagd, verleend en vastgesteld?
4. Is met behulp van de subsidieregeling de bouwkundige staat van rijksmonumenten in de provincie verbeterd en zijn de monumentale waarden behouden?
5. Hoe gaat de provincie om met rijksmonumenten die in een slechte staat verkeren en waaraan geen subsidie is verstrekt?
6. Wat zijn de succes- en faalfactoren van de subsidieregeling voor het restaureren van rijksmonumenten in de provincie?

Conclusie

Het is aannemelijk dat de provincie er via de subsidieregeling in slaagt om de bouwkundige staat te verbeteren en de monumentale waarden te behouden van rijksmonumenten die gerestaureerd moeten worden. In de periode 2012-2016 heeft de provincie op basis van de subsidieregeling 192 subsidies verleend. De subsidieverleningen en –vaststellingen liggen grotendeels op schema. Wel is het totaal aangevraagde subsidiebedrag veel hoger dan het totaal beschikbare budget. Ook is er sprake van een aantal verbeterpunten. Zo is de provinciale Monumentenmonitor nog niet voldoende bruikbaar voor het bepalen van de restauratieopgave en zijn de kosten van de restauratieopgave die voor rekening van de provincie komen, niet voldoende inzichtelijk gemaakt. Daarnaast subsidieert de provincie niet alleen restauratieprojecten, maar ook onderhoudsprojecten, waarvoor al andere regelingen gelden. Tot slot controleert de provincie voornamelijk op papier of de bouwkundige staat van de gesubsidieerde rijksmonumenten is verbeterd en of de monumentale waarden zijn behouden.

Aanbevelingen aan PS

1. Vraag GS om de bruikbaarheid van de provinciale Monumentenmonitor verder te verbeteren op de geconstateerde kanttekeningen, zodat inzicht kan worden gekregen in de ontwikkeling van de restauratieopgave.
2. Vraag GS om periodiek (bijvoorbeeld eens in de vier jaar) de kosten van de restauratieopgave voor u inzichtelijk te maken en aan te geven welk deel voor rekening van de provincie komt.
3. Vraag GS om de opzet van de subsidieregeling aan te scherpen, zodat aan eigenaren van rijksmonumenten alleen subsidie voor restauratie wordt verstrekt.
4. Vraag GS om de bouwkundige staat van de rijksmonumenten te betrekken bij het rangschikken van de subsidieaanvragen.
5. Vraag GS om beter na te gaan of de beoogde resultaten van de subsidieregeling zijn behaald, bijvoorbeeld door restauraties van rijksmonumenten steekproefsgewijs in het veld te controleren.
6. Vraag GS om de gegevens over de bouwkundige staat van rijksmonumenten, binnen de kaders van wet- en regelgeving, beschikbaar te stellen aan de gemeenten waarin de rijksmonumenten gelegen zijn, ten behoeve van het toezien op de instandhoudingsplicht.
7. Vraag GS om na te gaan op welke punten uit de vergelijking met de andere Randstadprovincies geleerd kan worden.

Meer informatie

Dit onderzoek heeft geresulteerd in het rapport *Restauratie van Rijksmonumenten* en vindt u op onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot Ans Hoenderdos, info@randstedelijke-rekenkamer.nl tel. 020 58 18 585.